
Małgorzata Gizińska

Wiesława Rynkiewicz-
Domino (1958-2021)
Historyk sztuki, kustosz
Muzeum Archeologiczno –
Historycznego w Elblągu

Wiesława Rynkiewicz
fot. p. Nina Bleszyńska - Wojewska

Wiesława Rynkiewicz – Domino urodziła się w Elblągu 18 października 1958 r., była córką Bernardy i Honorata Rynkiewiczów. Tutaj uczęszczała do szkoły podstawowej oraz średniej, uzyskując w 1977 r. świadectwo dojrzałości w I Liceum Ogólnokształcącym im. Juliusza Słowackiego. Przez rok studiowała informatykę na Wydziale Matematyki i Mechaniki Uniwersytetu Warszawskiego. Po rezygnacji z tego kierunku oraz kilkumiesięcznej pracy w elbląskim muzeum - jako dokumentalista ds. archiwalnych i bibliotecznych - w 1979 r. rozpoczęła studia na kierunku historii sztuki Wydziału Historycznego wspomnianej wyżej uczelni. Studia ukończyła w roku 1986, uzyskując dyplom magistra historii sztuki.

Przez całe swoje życie zawodowe związana była z Elblągiem i z elbląskim muzeum. Pracę w swoim zawodzie rozpoczęła we wrześniu 1986 r. Przeszła kolejno przez wszystkie muzealne stopnie zawodowe dla pracowników merytorycznych - od asystenta po kustosa. Początkowo zajmowała się zbiorami zachowanego detalu architektonicznego oraz problematyką historycznego budownictwa miejskiego i wystroju architektonicznego miasta Elbląga. Od końca roku 1997 przejęła pieczę nad znaczną częścią zasobów działu historycznego w postaci kolekcji rękopisów, starodruków i ikonografii. W momencie odchodzenia na emeryturę kolejnych pracowników merytorycznych Jej opiece powierzano zbiory rzemiosła artystycznego: mebli, wyrobów ceramicznych, srebrnych i cynowych, a także sztuki sakralnej, grafiki i malarstwa.

Jej ogromna wiedza merytoryczna nie ograniczała się jedynie do historii sztuki. Była wybitną specjalistką w dziedzinie elbląskiej historiografii oraz zasobów archiwalnych, związanych z historią miasta i regionu. To do Niej zwracano się z niezliczonymi pytaniami dotyczącymi nie tylko dawnej elbląskiej architektury, sztuki czy rzemiosła, ale także literatury, muzyki i teatru oraz szczegółów z dziejów politycznych Elbląga. Swoją wszechstronną wiedzą zawsze dzieliła się chętnie i z wielką życzliwością.

Wiesławę Rynkiewicz – Domino cechowała ogromna pasja badawcza. Szczególnie interesowała ją architektura, a chronologicznie okres średniowiecza i czasów nowożytnych. W pracy muzealnika najbardziej fascynowało ją – jak sama mówiła – wręcz detektywistyczne odkrywanie tego, o czym mogą opowiedzieć przedmioty pochodzące z dawnych epok - o technice ich wykonywania oraz sposobie późniejszego wykorzystywania. Była pomysłodawczynią i autorką scenariuszy wielu wystaw prezentowanych w elbląskim muzeum. To według Jej koncepcji zaaranżowano ekspozycje odtwarzające wnętrza dawnych elbląskich kamienic z różnych epok oraz zaprezentowano bogate zbiory wyrobów rzemiosła artystycznego w nowo wyremontowanym budynku dawnego Gimnazjum Elbląskiego. Trwałym śladem jej działań wystawienniczych jest m.in. katalog „*Rzeźba elbląska ok. 1500 roku*” oraz interesująca publikacja, stworzona wspólnie z Krystyną Laskowską „*Elbląg i elblążanie w fotografii własnej, lata czterdzieste, lata pięćdziesiąte*”. Posiadając nieocenioną wiedzę o dawnym Elblągu aktywnie uczestniczyła w przygotowywaniu koncepcji i realizacji wystawy „*Reconditus*” przedstawiającej dzieje miasta oraz filmu holograficznego prezentującego historię regionu w ramach projektu „*Muzea ponad granicami*”. Wchodziła również w skład zespołu polsko – rosyjskiego opracowującego przewodnik turystyczny promujący m.in. atrakcje turystyczne naszego miasta. Efekty Jej działań dostrzec można w wielu miejscach w elbląskim muzeum. Dzięki Jej zaangażowaniu w zbiorach znalazły się dwa cenne miniaturowe portrety wywodzących się z Elbląga przedstawicieli rodziny von Bodeck, autorstwa urodzonego w Elblągu i uczęszczającego do Gimnazjum Elbląskiego Laurensa de Netera oraz obraz przedstawiający Kaspra Bekiesza, XVI – wiecznego obrońcę Elbląga przed atakiem mieszczan gdańskich, wspieranych przez Duńczyków. Ostatnią przygotowaną przez nią ekspozycją była „*Kunstkamera czyli gabinet sztuki*” prezentująca w interesujący sposób bogate zbiory elbląskiego kolekcjonera Edwarda Parzycha.

Wiesława Rynkiewicz – Domino była aktywnym członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki oraz Polskiego Towarzystwa Historycznego. W tym ostatnim sprawowała funkcję prezesa oddziału elbląskiego w latach 2004

– 2010. Wielokrotnie wchodziła także w skład Zarządu Oddziału, ostatnio pełniła funkcję sekretarza Zarządu. Przez wiele lat była członkiem Komitetu Redakcyjnego „*Rocznika Elbląskiego*” - redaktorem tematycznym historii sztuki i dziedzin pokrewnych. To jej zawdzięczamy inicjatywę i organizację spotkań w Kawiarence Historycznej „*Clio*”, gdzie osoby zainteresowane historią mogły w miłej atmosferze - przy kawie i herbacie - spotkać się z zapraszonymi gośćmi z całej Polski, a nawet z zagranicy, specjalistami z dziedziny historii, archeologii i historii sztuki oraz innych dziedzin pokrewnych, a także pasjonatami historii i kolekcjonerami. Kameralny charakter spotkań sprzyjał niezliczonym pytaniom i dyskusjom, które nierzadko kończyły się długo po planowanym czasie. Wiesława Rynkiewicz – Domino była zapraszana do udziału w wielu konferencjach naukowych i popularno – naukowych, sama również je współorganizowała. Wygłaszała prelekcje i odczyty, uczestniczyła jako wykładowca w szkoleniach przewodników PTTK, współorganizowała także konkursy historyczne dla młodzieży szkolnej. Wielokrotnie była również zapraszana jako ekspert do komisji konkursowych, służąc niestrudzenie swoją szeroką wiedzą. Była autorką i współautorką wielu wykładów, artykułów i publikacji naukowych, obejmujących szeroki zakres chronologiczny i tematyczny, od szeroko pojętej kultury artystycznej po zagadnienia konserwatorskie. Zawsze całym sercem angażowała się w przedsięwzięcia mające na celu ratowanie dawnych zabytków miejskich. W wielu swoich artykułach poruszała tematykę niszczących i znikających bezpowrotnie z przestrzeni Elbląga budynków oraz elementów architektury krajobrazu. Jako historyka sztuki szczególnie interesowało ją to, co zachowało się po dawnych mieszkańcach naszego regionu. Fascynowało ją badanie dziejów poprzez dostępną zachowaną ikonografię, przedstawiającą to co już do dzisiaj się nie zachowało. Cieszyło ją, że prowadzone na szeroką skalę badania archeologiczne na terenie Starego Miasta swoim obfitym i cennym artystycznie materiałem potwierdzały Jej wcześniejsze wyobrażenia na wiele tematów badawczych. Potwierdzały, że Elbląg w przeszłości był nie tylko ważnym ośrodkiem administracyjnym, ale także prawdziwym centrum artystycznym i architektonicznym, mającym wpływ na cały region. Jej szczególną fascynacją – jak sama mówiła – były cegły i kamienie, a zwłaszcza fragmenty nieistniejących już dziś interesujących przykładów XIV – wiecznej architektury mieszczańskiej, świadczące o możliwościach finansowych i ambicjach artystycznych dawnych elblążan. Zawdzięczamy Jej interesujące opracowania dotyczące architektury zamku krzyżackiego w Elblągu, gimnazjum elbląskiego, ratusza staromiejskiego (we współautorstwie z M. Marcinkowskim) oraz browaru (wspólnie z Tomaszem Glinieckim).

Pisała o wielu jeszcze zabytkach związanych z miastem i regionem, m.in. o dawnych elbląskich fontannach, domach letnich w Elblągu i okolicach, podelbąskich cmentarzach menonickich oraz przemyśle ceglany w Elblągu. Bolało Ją, że wiele z tych obiektów już nie istnieje a inne popadają w ruinę. Wniosła również duży wkład w opracowanie bliskich Jej tematów w wielotomowej pracy zbiorowej „Historia Elbląga”. Jej autorstwa są rozdziały tomu II omawiające budownictwo, architekturę oraz kulturę artystyczną miasta okresu nowożytnego. Zapraszano Ją także do takich przedsięwzięć jak wydanie jednego z numerów miesięcznika historycznego „Mówią Wieki” czy kwartalnika „Renowacje i Zabytki” (w ramach cyklu „Miasta Polskie”), które w całości zostały poświęcone Elblągowi. Jej również powierzono przedstawienie interesującej i skomplikowanej problematyki „Pacifica terra” w wydawnictwie o tym samym tytule, które towarzyszyło wystawie prezentowanej w Muzeum Zamkowym w Malborku, poświęconej ludom żyjącym niegdyś u ujścia Wisły.

Chociaż planowała już niedługo przejście na emeryturę miała jeszcze wiele planów i zamierzeń związanych z prowadzoną dotychczas działalnością zawodową i naukową. Z jej inspiracji miał powstać ogród zielny na dziedzińcu muzealnym oraz ekspozycja detalu architektonicznego pozostałego po zamku krzyżackim i dawnych elbląskich kamieniczkach. Chciała nadal realizować swoje pasje badawcze, rozwijać tematy, na które często w pracy nie starczało czasu podczas niezliczonych kwerend, którymi była nieustannie zasypywana. Planowała także podróżować po Europie. W jednym z wywiadów powiedziała: „Mnie interesuje świat odchodzący, czyli Europa prowincjonalna, a może jeszcze wężiej - Polska prowincjonalna. Czyli wszystko to, co jeszcze ocalało z dawnej zabudowy. Myślę tu nie tylko o budynkach, ale o małej architekturze, która im towarzyszyła, w postaci płotów, zabudowań gospodarczych – to wszystko znika na naszych oczach”.^[1] Miała nadzieję opisać to jeszcze, bazując na olbrzymiej fototece zgromadzonej wraz z mężem Jerzym Domino, historykiem sztuki i konserwatorem zabytków, w trakcie ich wspólnych wyjazdów.

W pamięci tych, którym dane było Ją spotkać pozostanie na zawsze osobą miłą, ciepłą i pogodną, cierpliwą, spokojną i opanowaną, uprzejmą i życzliwą a jednocześnie niezwykle skromną, z dużym poczuciem humoru i ogromnym dystansem do siebie i do świata wokoło. Odeszła niespodziewanie 8 czerwca 2021 r. Jej odejście to ogromna strata nie tylko dla Najbliższych, Przyjaciół, Znajomych, ale także dla samego miasta Elbląga, którego dawną świetność nie-strudzenie odkrywała i propagowała.

1. Świątkowska A. <http://kobieta.elblag.net/artykuly/wieslawa-rynkiewicz-domino-wciaz-chce-odkrywac.1804.htm>